

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

підготовки **бакалавра**

спеціальності **016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка)**

освітньо-професійної програми

Корекційна психопедагогіка та логопедія

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньою програмою Корекційна психопедагогіка та логопедія.

Розробник: Брушневська І.М., доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, протокол № 2 від 11 вересня 2020р.

Завідувач кафедри: _____

Кузава І.Б.

I. Опис навчальної дисципліни

«Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна / <u>Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів <u>150 / 5</u>	<u>Спеціальність</u> 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка)	Рік навчання <u>4</u> Семестр <u>7-ий</u>
ІНДЗ: <u>є</u>	<u>Освітньо-професійна програма</u> Корекційна психопедагогіка та логопедія	Лекції <u>20 год.</u> Практичні <u>22 год.</u>
	<u>Освітній рівень</u> бакалавр	Самостійна робота <u>98 год.</u> Консультації <u>10 год.</u>
		Форма контролю: <u>залік</u>
	Мова навчання <u>українська</u>	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові Брушневська Ірина Миколаївна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання -

Посада доцент

Контактна інформація 0508762003, brush-ira@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка).

Вивчення навчальної дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі спеціальної освіти відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, світових тенденцій та національного досвіду України, де передбачено різні форми організації освіти і соціалізації дітей.

У результаті вивчення запропонованого курсу здобувачі вищої освіти отримають ґрунтовні знання про основні варіанти і параметри дизонтогенезу і особливостей мовленнєвого розвитку дітей при кожному з них; медичні, психологічні та педагогічні аспекти етіології та суті складних комбінованих порушень у дітей; діагностичні диференціальні методики, що дозволяють відмежувати подібні стани; основні напрямки та методики корекції мовленнєвих порушень у дітей з різними варіантами складних комбінованих порушень.

Пререквізити

Для освоєння освітнього компоненту використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення дисциплін «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»», «Діагностика та відбір дітей у заклади спеціальної освіти та навчально-реабілітаційні центри», «Логопедія з практикумом», «Олігофренопедагогіка з практикумом», «Вікова, педагогічна та спеціальна психологія», «Інклюзія в загальноосвітніх закладах», «Спеціальні методики навчання предметів художньо-естетичного циклу», «Спеціальні методики навчання предметів гуманітарного циклу», навчальної практики в спеціальних закладах та навчально-реабілітаційних центрах та в загальноосвітніх закладах та інклюзивно-ресурсних центрах.

Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Основи педагогічної майстерності спеціального педагога», «Методика логопедичної роботи», «Методика соціально-побутового орієнтування», «Теорія і спеціальна методика виховної роботи», педагогічної практики з логопедії та олігофренопедагогіки.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою освітнього компонента є ознайомлення студентів з варіантами складних комбінованих порушень у дітей, специфікою їх провідного порушення і особливостями мовленнєвої діяльності; уточнення методів диференціальної діагностики, відмежування первинних і вторинних порушень складних комбінованих порушеннях при східних станах; ознайомлення із загальними та спеціальними підходами і методами корекції мовлення дітей зі складними комбінованими порушеннями; орієнтування студентів на

комплексну (психолого-медико-педагогічну) логокорекційну роботу з дітьми, що мають складні комбіновані порушення.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку» у студентів необхідно сформулювати **загальні і фахові (спеціальні) компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-12. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

Результати навчання за дисципліною

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН 18. Знати природу психічних явищ, ідентифікувати психологічні проблеми, розуміючи закономірності розвитку і функціонування психічних явищ в контексті вирішення професійних завдань у корекційній роботі з дітьми з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

3. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Прак тичні	Сам. роб.	Конс.	Бали
Тема 1. Науково-методичні засади ОК «Методика логопедичної роботи з дітьми із комплексними порушеннями психофізичного розвитку».	12	2	2	8		3
Тема 2. Логопедична робота з дітьми із ЗПР та порушенням слуху.	16	2	2	10	2	3
Тема 3. Логопедична робота з дітьми із ЗПР та порушенням зору.	14	2	2	10		3
Тема 4. Логопедична робота з дітьми із ЗПР та порушенням опорно-рухового апарату.	16	2	2	10	2	3
Тема 5. Логопедична робота з дітьми із порушенням інтелектуальної діяльності та порушенням слуху.	14	2	2	10		3

Разом за модулем 1	72	10	10	48	4	15
Тема 6. Логопедична робота з дітьми із порушенням інтелектуальної діяльності та порушенням зору.	16	2	2	10	2	3
Тема 7 Логопедична робота з дітьми із порушенням інтелектуальної діяльності та порушенням опорно-рухового апарату.	14	2	2	10		3
Тема 8. Діти з множинними порушеннями (сліпоглухонімі порушенням інтелектуальної діяльності; діти з порушеннями опорно-рухового апарату в поєднанні з дефектами органів слуху, зору, мовлення або інтелектуальною недостатністю).	18	2	4	10	2	6
Тема 9 . Логопедична робота з дітьми із РАС.	16	2	2	10	2	3
Тема 10. Спільна робота вчителя-логопеда, психолога, дефектологів, вихователів, вчителів та батьків у роботі з дітьми з комплексними порушеннями розвитку.	14	2	2	10		3
Разом за модулем 2	78	10	12	50	6	18
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
ІНДЗ						7
Всього годин / Балів	150	20	22	98	10	100

4. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Коротко записати основні особливості мовного розвитку слабочуючих дітей (за рівнями) - 4-5 характерних рис для кожного рівня.
2. Розробити таблицю «Класифікація сенсорних порушень».
3. Перерахувати основні способи постановки звуків у дітей з порушеннями слуху.
4. У вигляді порівняльної таблиці записати три класифікації порушень слуху (Л. Неймана, міжнародну і Р. Боскис).
5. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика СПМ у дітей з вадами зору та порушеннями інтелектуального розвитку».
6. Провести порівняльний аналіз медичних і педагогічної класифікацій порушень слуху, зробити висновки.

7. Скласти схему послідовності корекційно-відновлювальної роботи з подолання одного з порушень мовлення у дитини з сенсорними порушеннями (за вибором студента).

8. Підготуйте презентацію: «Специфічні мовленнєві та загальнофункціональні механізми мовлення»

9. Запропонувати методику діагностики рівня мовного розвитку слабочуючої дитини (3-4 завдання).

10. Підготуйте реферат: «Організація логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення сенсорного розвитку».

6. Політика оцінювання

Оцінювання (усних повідомлень і практичних завдань із питань курсу, аналізу наукової й навчально-методичної літератури, самостійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Форми поточного контролю: практичні заняття, індивідуальні завдання.

Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: залік.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

→ Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

→ Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; звіт, реферат.

→ Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань (дедлайн);
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі

результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 бали	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1 бал	Оцінюється робота студента, який недостатньо повно володіє навчальним матеріалом, необґрунтовано його викладає, частково розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі істотні неточності та незначні помилки.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчальні посібники;
- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма, силабус дисципліни;
- презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

7. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Бастун Н.А. Служби раннього втручання в Україні: шлях до інтеграції. К.: ІКЦ «Леста», 2005. 184 с.
2. Блеч Г. О. Система корекційно–розвивального навчання з розвитку мовлення дошкільників з розумовою відсталістю. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.* 2015. Вип. 8. С. 18-26.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2015_8_4.
3. Брукарт Э. Ортопедагогіка. М.: Гарант, 1993. 586 с.
4. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2020. 124с.
5. Від ексклюзії до інклюзії (канадський досвід). Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі / А.О. Колупаєва: Наук.-метод. зб.: Вип. 7 [За ред. В.І. Бондаря, В.В. Масенка]. К.: Наук. світ, 2006. С. 39-44.
6. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
7. Данілавичюте Е. А. Нейродинамічна основа моделювання мовлення та дрібної моторики в контексті комплексної технології надання допомоги при ДЦП [Електронний ресурс]. *Особлива дитина: навчання і виховання.* 2015. № 4. С. 8–16.
8. Капська А.Й. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями. К. : ДЦССМ, 2003. 168 с.
9. Класифікаційно-системологічний підхід до понятійно-термінологічного апарату корекційно-реабілітаційної діяльності / Шевцов А.Г. [Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету]. (Випуск 8) / відповідальний за випуск О.В.Гаврилов. К-Подільський: ПП Мошинський В. С. , 2008. 476с.
10. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі / [Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська, О.В. Романенко, Н.С. Скрипка]. К.: ДЦССМ, 2003. 346 с.
11. Пахомова Н.Г. Закономірності та умови формування мовленнєвої готовності до навчання дітей дошкільного віку з дизартрією. *Дефектологія.* №1, 2005. С. 27-34.

12. Роль ранньої діагностики порушень розвитку мовлення у дітей із ДЦП / [Н.В. Козявкіна, О.Н. Козявкіна, М.С. Бабадагли, Т.І.Пічугіна]. Дефектологія. 2004. № 2. С. 13-20.

13. Федорович Л.О. Професійна діяльність логопеда в умовах реабілітаційного центру. *Імідж сучасного педагога*, № 9-10, 2008. С. 58-62.